ÅLANDSBANKING

NR 1 2022

DIGITAL VALUTA

Hur ser pengarnas framtid ut?

Risk Office

har svar på bankverksamhetens djupaste frågor

MINNA AILA

– resan till meningsfullhet

ÅLANDSBANKEN

INNEHÅLL NR 1

3 LEDARE

4 MINNA AILA
Klassäventyrarens resa till meningsfullhet

8 PREMIUM BANKING
Ett exceptionellt rekommendationsindex

10 PERSONALPORTRÄTT: RISK OFFICE

14 PENGARNAS FRAMTID
Centralbankerna och digital valuta

19 PRIVATE BANKING
Heltäckande finansiell planering

22 ÅSA CEDER
I en artikelserie möter du vår styrelse

28 FINLANDS BÄSTA PRIVATE BANKING

30 HUR KLIMATSMART LEVER DU?
En miljövänligare vardag

34 MOT NY ADRESS
Kontoret i Helsingfors flyttar

36 TIPS & NYHETER

38 NORDISKA SMÅBOLAG
Finlands bäst avkastande fond

40 VINDKRAFT ÄR FRAMTIDENS MELODI

42 PETER WIKLÖF HAR ORDET

10 RISK OFFICE

14 PENGARNAS FRAMTID

40 FRAMTIDENS ENERGIKÄLLA

22 ÅSA CEDER

Ålandsbanking utges av Ålandsbanken, Bulevarden 3, 00120 Helsingfors. **Telefon** Helsingfors 0204 293 600, Tammerfors 0204 293 200, Vasa 0204 293 300, Åbo 0204 293 100, Pargas 0204 293 150 **Ansvarig utgivare** Anne-Maria Salonius **Chefredaktör** Jenny Ruda **Produktion** Integrated Communication **Omslagsfoto**: Jetro Stavén **Tryck** Grano Oy på miljövänligt papper.

KRISEN I UKRAINA VÄCKER ORO

Torsdagen den 24 februari vaknade vi till en ny verklighet då Ryssland anföll Ukraina. Västländerna har svarat med enorma ekonomiska sanktioner. Det återstår att se vilka sociala och ekonomiska konsekvenser kriget i Ukraina kommer att få. Vår medkänsla för det ukrainska folket är stor och viljan att hjälpa har lett till många insatser på kort tid.

Exceptionella situationer och kriser kan ge upphov till oro för den egna ekonomin och hur man säkerställer sina tillgångar. Därför vill jag uppmuntra dig att kontakta oss om du har några frågor eller ärenden som du vill diskutera. Vi finns här för dig. Svar på de vanligaste frågorna hittar du på vår webbplats, där vi har sammanställt aktuell information om vår bankverksamhet och vår syn på marknaden.

Personlig service och kundrelationer är saker som vi värnar om på Ålandsbanken. I exceptionella tider betonas betydelsen av dessa ytterligare. Det är viktigt att man kan lita på att det går lätt att kontakta sin bank, och det är enklare att få prata med någon man känner. I våra senaste kundundersökningar har vi fått beröm för detta.

En av dessa undersökningar var Private Banking 2021 Finland, där Ålandsbanken utsågs till Finlands bästa Private Banking-aktör. Att förvalta en förmögenhet på bästa möjliga sätt kräver en helhetssyn och en djup förståelse för kundens situation, vilket ligger som grund för våra långa kundrelationer. Du kan läsa mer om vår omfattande finansiella planering på sidan 19.

Plötsliga kriser är oförutsägbara och sorgen och oron för ukrainarna är enorm. Detta återspeglas också i donationer och volontärarbete på ett aldrig tidigare skådat sätt. Även vi stöder Ukraina via Röda Korsets katastroffond.

Förutom kriget i Ukraina pågår en ständigt förvärrande klimatkris. Detta är något som vi alla kan påverka. Det är därför glädjande att se hur hållbarhet har blivit en viktig del av de flesta företags verksamhet. I den här tidningen berättar Minna Aila, medlem i Nestes ledningsgrupp, om sin egen karriär och vikten av hållbarhet.

Låt oss ta hand om varandra,

Anne-Maria Salonius
Chef Ålandsbanken Finland

25.3.2022

Vi finns här för dig.

Klassäventyrarens resa till meningsfullhet

Minna Aila är den första i sin familj som tagit studenten. Nu ingår hon i ledningsgruppen för Finlands tredje största företag.

Text: **Jouni Kantola** Foto: **Jetro Stavén**

Det var en gång en liten flicka som hette **Minna Aila**, som bodde i Lahtis. Hon gillade ord, till exempel ordet aftonstjärna. Det innebar att hon var det sista barnet till sina föräldrar, som var födda på 1920-talet, och att hennes två äldre bröder var så stora att Minna var tvungen att klättra upp för deras ben, som påminde om trädstammar, om hon ville röra vid brödernas näsor. Ord slukade Minna på biblioteket, vilket fick som följd att hon vid 11 års ålder hade läst praktiskt taget allt som det lokala bibliotekets barn- och ungdomsavdelning hade att erbjuda.

– Jag antar att jag kan beskrivas som en klassresenär eftersom jag är den första studenten i vår släkt. Mina föräldrar arbetade på en fabrik och min far blev senare företagare, säger Aila i sitt hem i Ulrikasborg, Helsingfors.

Den lilla flickan har vuxit upp och blivit ganska stor, och om det på skrivbordet på hennes distansarbetsplats fanns en namnskylt med titlar skulle det stå *Senior Vice President, Sustainability and Corporate Affairs, Neste*.

– Det är ganska knepigt att försvenska titeln. Mitt ansvarsområde inkluderar hållbarhet, kommunikation, sociala relationer och varumärke. Jag är också medlem i ledningsgruppen.

Företaget är Neste. Finlands tredje största företag till omsättning och världens största producent av förnybar diesel och förnybart flygbränsle från avfall. Sikta mot månen. Även om du missar, hamnar du bland stjärnorna.

Även mjuka frågor i affärsverksamhetens hårda kärna

Minna Aila är en av Finlands främsta kvinnliga ledare, vars meritförteckning är häpnadsväckande: tjänstekvinna för EU-kommissionen, ett flertal ledande befattningar inom Elcoteq (ett börsnoterat företag inom konsumentelektronik), kommunikationsdirektör för FA (Finanssialan keskusliitto), marknads-, kommunikations- och corporate responsibility direktör för de börsnoterade teknologibolagen Outotec och Nokia, samt hållbarhets- och kommunikationsdirektör för Konecranes. Även om befattningarna är tuffa, ger Aila ett mjukt och mänskligt intryck av sig själv. Hennes röst är så mjuk och lugn, det känns som om man ville blunda. Hon har inte bråttom utan är närvarande. Helhetsintrycket är allt annat än en karriärmissil.

– Utöver min expertis är jag intresserad av affärsetik och arbetets relevans för både samhället och individen. Det här är saker och värderingar som man inte kan driva fram. De bygger på samarbete och behöver diskuteras. Jag är dock övertygad om att ansvar, etik och arbetets relevans är den innersta kärnan i en framgångsrik affär i dagens värld. Nestes varumärkeslöfte och strategi är helt och hållet kopplade till hållbar utveckling, säger Minna.

”Kanske kommer världen verkligen att förändras, även från en generation till en annan.”

Kanske kommer världen verkligen att förändras, även från en generation till en annan. Ailas föräldrars skolkarriär på 1920-talet förblev kort eftersom det främst var prästernas, lärarnas och de kommunala läkarnas söner som berättigades undervisning i läroverk. Aila själv hade förmånen att njuta av grundskolan som tog full fart på 1970-talet, och den farten höll hela vägen fram till det att hon blev jurist.

– Också inom näringslivet har det skett en förskjutning från produktionsverktyg och uppfyllande av grundläggande behov till kunskapsarbete och digitalisering. I affärskretsar vinner *Milton Friedmans* idé om att företagets enda uppdrag är att göra vinst för sina ägare inte längre mycket genklang. Snarare blåser vinden mer i riktning mot företagens roll i samhället att skapa hållbart välstånd över generationsgränserna. Välbefinnande förutsätter ett företags förmåga att göra vinst, men inte ▶

till vilket pris som helst.

Aila betonar att många studier har visat att det finns en koppling mellan ansvarsfullt företagande och värdeskapande.

– Ansvarstagande är inte ett mål som står i konflikt med ökat värde för aktieägarna.

Ansvar och meningsfullhet i arbetet

Hållbarhetsdirektörens roll i bolaget är att göra hållbarhet till en del av bolagets strategi om den inte redan finns där. Till hållbarhetsdirektörens uppgifter hör också att identifiera risker och möjligheter relaterade till hållbarhet samt att rapportera dem till företagets intressenter. Hållbarhetsdirektören måste kunna tolka hållbarhetstrender och förändrade förväntningar hos intressenterna.

– Men det kanske viktigaste ur chefssynvinkel är dock att involvera företagets personal i hållbarhetsarbetet och att skapa en gemensam värdegrund. Låt oss prata om att integrera hållbarhet.

Och det är här är man hittar gränssnittet till arbetets meningsfullhet. I det moderna näringslivet anses ett meningsfullt arbete medföra värde till individer, organisationer och samhället i stort. Ett framgångsrikt företag måste därför kunna klargöra betydelsen av dess existens i det stora hela för att motivera sin personal att uppnå ett gemensamt mål. För att kommunicera detta har Aila utvecklat en metod som hon kallar för ”syratestet”, som består av två frågor: Varför blir världen en bättre plats om just det företagets verksamhet går bra? Varför finns företaget och vad skulle världen gå miste om, om det inte fanns?

– Om du har ett kortfattat svar på dessa frågor, finns det goda förutsättningar för att alla engagerar sig för ett gemensamt mål. Då kan du kan känna dig som en del av lösningen snarare än en del av problemet. Det skapar motivation.

Ett meningsfullt arbete handlar också om att ha tillåtelse att lära sig och låta sig inspireras. När det du gör känns meningsfullt ger det dig energi. Men du behöver inte alltid förbättra hela världen på en gång och på egen hand.

– Jag tycker att det ibland är lite för mycket hype kring dessa frågor, och jag tror också att om någon behöver ett jobb för att få pengar till hyran och barnens fritidsintressen, så är det också meningsfullt nog.

Minna Aila

Född: 1966

Gör: Senior Vice President, Sustainability and Corporate Affairs på Neste

Karriär: Europeiska kommissionen, Elcoteq, Finanssiala ry, Metso/Outotec, Nokia, Konecranes, Neste

Utbildning: Kandidatexamen i juridik (idag magisterexamen)

Familj: Man och två vuxna barn

Fritidsintressen: Vara ute i naturen, skärgården och läsning

Är inte det här motsägelsefullt?

– Nej, det tycker jag inte. Etisk affärsverksamhet, ansvarstagande och meningsfullt arbete är företagsledningens ansvar, så att de anställda har möjlighet att inte bara tjäna sitt uppehälle och levebröd utan också något annat, såsom till exempel ett meningsfullt och effektivt arbete.

I praktiken leder diskussionen om arbetets relevans mycket snabbt till en diskussion om värderingar. I den mest ideala situationen sammanfaller företagets och individens värderingar.

Under de senaste åren har hållbarhet blivit en allt viktigare del av företagsstrategin. Samtidigt har frågan väckts om hur man ska mäta företagens ansvar, och när blir det fråga om greenwashing eller greenwishing istället för etiskt företagande?

Enligt Aila finns det inget enda och entydigt sätt att mäta hållbarhet, men det finns olika internationellt accepterade och etablerade standarder. Ett sådant exempel är The Global 100-indexet över de hundra mest ansvarsfulla företagen i världen, som drivs av det Toronto-baserade medie- och investeringsrådgivningsföretaget Corporate Knights. Rankingen publiceras årligen vid World Economic Forum i Davos, Schweiz. Neste rankas som nummer tjugofyra. Investerare och kunder kan dock ha olika prioriteringar, vilket innebär att företagen måste ta fram hållbarhetsinformation enligt en mängd olika rapporteringsramverk.

– Att mäta etik är kanske ännu svårare. En bra och konkret indikator är till exempel att fråga alla anställda om det skulle kännas enkelt och bekvämt för dem att rapportera eventuella missförhållanden om de såg dylika på jobbet. I en stor organisation händer det alltid saker – det går inte att undvika - men om människor känner att de kan säga ifrån och rapportera saker så att de kan åtgärdas utan att behöva frukta eventuella konsekvenser, så är det en ganska bra indikator.

Enligt Minna är ansvar, etik och arbetets relevans den innersta kärnan i en framgångsrik affär i dagens värld.

Betydande möte i New York

Aila och Ålandsbankens gemensamma resa började hösten 2017. Mötesplatsen var Förenta nationerna i New York.

– Jag deltog i FN:s klimatvecka och var på plats när *Anne-Maria Salonius*, direktör för Ålandsbanken Finland, presenterade Åland Index, som mäter inköpens koldioxidavtryck. Jag tyckte att det var något så inspirerande och innovativt att jag efter konferensen var tvungen att gå fram till Anne-Maria och säga att jag vill bli kund hos er, skrattar Aila och minns händelsen.

Åland Index, som är kopplat till betalkortet, hjälper kunderna att bedöma sina inköps koldioxidavtryck samt förstå vilken påverkan deras konsumtion har på miljön. Informationen hjälper enskilda individer att ändra sina konsumtionsvanor så att de blir mer hållbara ur miljösynpunkt och, om de så önskar, kompensera för inköpens koldioxidavtryck. Förutom Ålandsbanken används tjänsten nu av världens näst största kreditkortsbolag Mastercard, den svenska betaltjänstjätten Klarna, Nordea och den amerikanska banken Bank of the West, som ingår i BNP Paribas-koncernen.

”Det kanske viktigaste ur chefssynvinkel är att involvera företagets personal i hållbarhetsarbetet och att skapa en gemensam värdegrund.”

– Man kan bara applådera och säga att när saker och ting görs på ett genuint och samvetsgrant sätt kan resultatet och effekterna sträcka sig många gånger längre än till ett litet lands gränser.

Lyckligt slut

Den här artikeln lider mot sitt slut, och även om vi har rusat igenom drygt två timmar av Ailas tid känns det som om så mycket har lämnats osagt. Jag kunde till exempel ha berättat att för Aila, som har tagit dykarcertifikat, är Östersjön och dess stränder en mycket kär plats, precis som för Ålandsbanken. Vi fördjupade oss i frågor om etiskt företagande, ansvar och arbetets meningsfullhet med sådan hängivenhet att den hög med böcker som finns på bokmalens nattduksbord och skrivbord förblev oanalyserade. Jag kan dock berätta för er att Aila, som började sin anställning på Neste just när den första vågen av Covid-pandemin slog till, har utfört det mesta av sitt arbete på distans från sitt hem i Ulrikasborg, och resor till Nestes produktionsanläggningar i Rotterdam och Singapore lär ännu få vänta. Som ledare för ett internationellt team på omkring hundra personer skulle Aila i normalförhållanden ha en relativt bra kondition genom att bara gå från en flygplatsterminal till en annan, men nu har hon varit tvungen att hitta på något annat.

– Jag har upptäckt ljudböcker, podcasts och regelbundna promenader. Även idag ska jag ta en kvällspromenad efter arbetsdagens slut.

Och där går hon nu, steg för steg, när kvällen blir mörkare. Hej på dig, aftonstjärna! ■

Vi lever upp till våra kunders förväntningar

Text: **Jenny Ruda**

Vi går vår egen väg – det är så vi på Ålandsbanken sammanfattar vårt synsätt. Genom att tänka bortom den traditionella bankvärlden skapar vi förutsättningar för en ambitiös leverans som hjälper dig som kund på lång sikt. Hur ser din situation ut idag? Vilka är dina behov, ambitioner och drömmar? En korrekt analys av din nutid är en förutsättning för samsyn kring vägen till framtida mål.

– I kundmöten tittar vi alltid tillsammans på kundens ekonomiska situation. Vilka är målsättningarna och hur når vi dem? Med hjälp av en individuell förmögenhetsplan vill vi tillsammans med kunden hitta rätt väg framåt, eftersom vi är måna om att leva upp till våra kunders förväntningar, säger Maarit Vesala, chef för Ålandsbankens Premium Banking i Finland.

Nöjda kunder leder i sin tur till lojalitet, vilket även vår senaste Premium-kundundersökning visar – vårt NPS landade på hela 71! NPS – Net Promoter Score eller rekommendationsindex – är ett mått som visar hur sannolikt det är att kunder skulle rekommendera företagets tjänster till andra personer. Generellt sett brukar ett NPS-värde mellan 30 och 70 ses som mycket bra, och ett värde över 70 som exceptionellt.

– Vi vill ödmjukt tacka alla våra kunder. Vårt resultat är mycket starkt och visar att våra kunder generellt sett är väldigt nöjda. NPS är ett användbart sätt att mäta användarupplevelse och nöjdhet. Med hjälp av responsen kan vi bättre förstå våra kunders erfarenheter och vidareutveckla och förbättra kundupplevelsen ytterligare. Vi arbetar varje dag för att erbjuda marknadens bästa service och vi tycker att det är mycket glädjande att våra kunder bekräftar att vi har lyckats, berättar Maarit. ■

Rekommendationsindex*

71

NET PROMOTER

SCORE

0-30 Bra | 30-70 Mycket bra | 70-100 Exceptionellt

Text: **Michaela von Kügelgen** Foto: **Jennifer Sandström**

Framgången styrs av bankens förmåga att hantera risker

En av de viktigaste uppgifterna för Ålandsbankens Risk Office är att förbättra beslutsfattandet och riskhanteringen. En gemensam nämnare är att skydda bankens resultat och garantera kontinuiteten.

– Min uppgift är mer omfattande än en traditionell Chief Risk Officers. På Ålandsbanken hör också bland annat Compliance-avdelningen (intern övervakning) och Juridiska avdelningen till Risk Office, berättar koncernverksamhetens chef Juhana Rauthovi.

Totalt består Ålandsbankens Risk Office av sex avdelningar. Utöver de redan nämnda är det Risk Control, Operativa risker och Säkerhet, Kreditberedning samt Kreditprocesser. Avdelningarnas viktigaste uppgift är att skydda bankens resultat och garantera kontinuitet.

Både kundernas och bankens framgång är direkt avhängig av bankens förmåga att kontrollera risker.

– Bankens verksamhet står på två stödben – krediterna och förmögenhetsförvaltningen. Riskhantering är kärnan i bägge, beskriver Rauthovi som haft sitt uppdrag i tio år.

Under den tiden har Ålandsbanken tydliggjort sina processer avsevärt, vilket har lett till bättre beslutsfattande. Och naturligtvis bättre resultat.

För tillfället går det ekonomiskt bra för Ålandsbanken – nya resultatrekord görs nästan på löpande band. Rauthovi är nöjd, men vill inte låta sig luras av situationen.

– Problem och risker finns både under bra och dåliga tider. Det skulle vara en stor risk att tro att man under bra tider bara kan vara nöjd och varken vill se eller föra fram problem.

Motiverade beslut

Rauthovi beskriver banken som en beslutsfattningsmaskin med de tusentals avtal som görs upp och som banken lever med olika lång tid under olika omständigheter.

– Vårt mål är att öka möjligheterna för att lyckas med det dagliga beslutsfattandet, som i hög grad handlar om bankens tjänster, men också med styrningen av bankens

verksamhet på lång sikt.

Ålandsbankens Risk Office tar bland annat fram scenarier för hur bankens siffror kunde se ut om ett par år om verksamhetsmiljön skulle bli väldigt utmanande.

– Fastän jag är optimistisk och känner tilltro går saker och ting inte alltid enligt plan. Vilka alternativa stigar finns det? Vad kan vi ställa till rätta i vilken situation? Vad måste vi vara förberedda på? Vad vill vi fixa direkt?

Omfattande kartläggningar leder till informerade och motiverade beslut. De senaste årens utmärkta resultat pratar klarspråk: Risk Office har gjort sitt jobb.

– Vi har kunnat fatta rätt beslut vid rätt tidpunkt. Och jag är väldigt stolt över att vi trots stora satsningar kontinuerligt förbättrat bankens resultat, säger Rauthovi.

En av de satsningarna är bostadskreditsbolaget som nyligen startat upp sin verksamhet i Sverige. Bolaget utmanar verksamhetsfältet via ökad digitalisering och samarbeten.

Juhana Rauthovi – Chief Risk Officer

Ökad reglering

Under de femton senaste åren har regleringen inom bankbranschen ökat enormt. Orsaken är finanskrisen 2008–2009.

Tanken med regleringen är att skydda kundens intressen och finansmarknadens stabilitet. Av speciellt mindre aktörer kräver den kraftigt ökade regleringen både gott spelsinne och förmåga att uppfatta det väsentliga. Detta är något man funderar på i Risk Office, närmare bestämt på Compliance-avdelningen.

– Ingen annan bransch har så här mycket reglering. Vi försöker hitta smarta och fungerande lösningar för det som regleringarna kräver. Vi gör vårt bästa för att papperskriget som kunden råkar ut för kan minska, berättar Rauthovi.

Detta ska ske bland annat via ökad digitalisering. En stor del av dokumenten kan redan undertecknas digitalt och på distans, men Rauthovi vill utveckla detta ytterligare.

Compliance-avdelningens Valter Huldén berättar mer om vad hans arbete innebär.

– Det sägs att compliance är marknadsföring av gott beteende. Vårt mål är att säkerställa att banken verkar i enlighet med vissa regelverk och branschpraxis.

I praktiken handlar det om att utvärdera olika Compliance-risker. Bland annat att banken verkar i enlighet med lagen för investeringstjänster och lagen om penningtvätt samt följer Finansinspektionens regelverk. Genom att hantera Compliance-risker vill man också hindra att bankens rykte eller varumärke tar skada.

– Vi verkar riskbaserat och oberoende och överlämnar rapporter samt förslag till bankens styrelse och ledningsgrupp. Vi deltar också i utvecklingsprojekt. Kundskyddet står i centrum, fastän vi inte jobbar direkt med bankens kunder, säger Huldén.

”Vi identifierar riskerna och utvecklar olika sätt att mäta och analysera dem.”

Identifierar risker

Rauthovi beskriver Ålandsbanken som en liten och agil bank, men påminner samtidigt om att banken är ett medelstort börsbolag.

– Organisationen är tillräckligt stor för att allt måste fungera professionellt, men tillräckligt liten för att man kan se verksamheten i sin helhet.

Av bankens över 800 anställda hör 80 till Rauthovis CRO-team. Teamet är avsiktligt utspritt till Stockholm, Mariehamn och Helsingfors. Också kunnandet är brett. På lönelistan finns statistiker, ekonomer, jurister och doktorer i matematik.

– Alltså en enorm mängd kompetens och kunnande. En av Ålandsbankens specialiteter och en hörnsten för framgång är entreprenörsandan och breda ansvarsområden.

Rauthovi påpekar att ett brett ansvarsområde inte innebär att det skulle saknas djup i kunnandet.

Elisabeth Järnefelt – Riskanalytiker

Valter Huldén – Compliance Officer

– Snarare så att man får en möjlighet att se och förstå helheter, något som väldigt få banker kan erbjuda. Jag har ett riktigt dream team, som jag ger mycket ansvar och frihet.

Därför har han systematiskt jobbat på att skapa ett bra team. De som klarar sig bäst i rekryteringsfasen har en vilja att utveckla både banken och sig själva. Man måste också kunna ta tag i saker och tänka själv.

– I en stor bank skulle detta team vara en organisation på flera tusen personer.

Elisabeth Järnefelt på Riskhanteringsavdelningen är en av de nyare anställda. Hennes teams uppdrag är att säkerställa att Ålandsbankens styrelse får en oberoende bild av bankens finansiella risker.

– Vi identifierar riskerna och utvecklar olika sätt att mäta och analysera dem. Utöver styrelsen och ledningsgruppen gör vi också upp rapporter för myndigheter, främst för Finansinspektionen.

Förenklat kunde man säga att banken har tre försvarslinjer.

– Den första linjen tar risker via bankens verksamhet, den andra linjen övervakar risker och regelverk och den tredje linjen gör en oberoende granskning, berättar Järnefelt.

Bankens hjärta

Fastän de anställda på Risk Office sällan är i direktkontakt med Ålandsbankens kunder kunde man ändå beskriva Risk Office som bankens hjärta.

– Bankverksamhetens djupaste frågor, allt från att bedöma risktagningsvilja till frågor om prissättning och ansvarsfullhet, går via oss. Banken stödjer och styr kunderna i sina egna målsättningar kring ansvarsfullhet. Vårt mål är bland annat att ännu under detta årtionde halvera koldioxidavtrycket som uppstår via kreditgivning, säger Juhana Rauthovi.

Banken, kunden och samhället har gemensamma intressen kring kreditbeslut – och banken är ofta den mer professionella parten att avgöra ifall de finansierade projekten kommer att lyckas.

I slutändan handlar bankverksamheten om att hantera risker, men Rauthovi erkänner att man inte kan kontrollera allt.

– Vi vet inte heller vad vi inte vet. Det gör arbetet filosofiskt intressant och tvingar en att vara ödmjuk, fastän vi på resultatsidan förverkligat allt som vi för tio år sedan vågade visionera.

Han har också en bra metafor för hur utmanande det är att mäta risker.

– Om flygplanets höjdmätare inte är pålitlig är det bättre att det inte finns någon höjdmätare alls och att piloten tittar ut genom fönstret. Vi måste vara noga med vilken typ av verktyg vi bygger för oss själva, sammanfattar Rauthovi. ■

Intervjun gjord 19.1.2022

HUR SER PENGARNAS FRAMTID UT OCH VAD ÄR DIGITALA CENTRALBANKS-PENGAR?

Text: **Jyri Suonpää** Foto: **Alec Favale/Unsplash**

Cecilia Skingsley, vice ordförande för Sveriges Riksbank, förutspådde i sitt tal i november 2018 slutet på begreppet pengar som vi ser det nu. Med detta hänvisade hon till nedgången i användningen av fysiska pengar i Sverige. Hon sade: ”Om vi extrapolerar den nuvarande trenden kommer den sista kronan att återvända till Riksbanken 2030.” Användningen av sedelvalutan som växlingsmedel slutar med andra ord då.

Den exponentiella tillväxten av olika kryptovalutor hotar de nationella monetära systemen och deras oberoende och suveränitet. För att bemöta detta hot utvecklar centralbanker runt om i världen sina egna digitala valutor, det vill säga digitala centralbankspengar, Central Bank Digital Currency (CBDC). Sverige och Kina ligger i framkant i denna utveckling. De här två länderna var också de första som i tiderna införde sedelpengar. Kina, eller rättare sagt Kublaikanska imperiets Yuan dynasti, på 1200-talet och Sverige på 1600-talet, där även världens första centralbank startade 1668. De här två länderna kommer sannolikt också att bli de första stora ekonomierna som endast ger ut digitala centralbankspengar. I den här artikeln tittar vi närmare på pengarnas natur, de egenskaper som krävs av dem, hur pengar genereras och skapas, vad digitala centralbankspengar egentligen är och vilka fördelar och möjligheter det innebär. Å andra sidan ser vi på vilka risker och hot det kan medföra, särskilt med tanke på det nuvarande monetära, bankmässiga och ekonomiska systemet.

Vad är egentligen pengar och vilka funktioner krävs av dem?

Pengar är vad vi i samhället kollektivt och samstämmigt kommit överens om vad de skall vara. Inget desto konstigare. Men, för att denna överenskommelse ska fungera måste pengarna uppfylla tre nyckelfunktioner.

För det första måste det vara möjligt att uttrycka priser på alla varor och tjänster av den enhet vi kallar pengar, så att vi enkelt kan jämföra priserna på olika saker. Denna enhet är till exempel euro, krona eller dollar. Den första funktionen som krävs av pengar är således att pengar måste vara ett värdemått.

För det andra måste pengarna bygga på allmänhetens förtroende. För att vi själva ska kunna bestämma om vi spenderar våra pengar omedelbart eller sparar dem för senare konsumtion måste pengarna behålla sitt värde. Den andra funktionen som krävs är att pengar bibehåller sitt värdet.

För det tredje måste alla som vi utbyter pengar med acceptera pengar som betalning för varor eller tjänster. Den tredje funktionen som krävs är att pengar är ett instrument för utbyte.

Hur tjänar man pengar och vem skapar dem?

I det monetära system som vi har för närvarande finns det två typer av pengar; centralbankspengar och affärsbankspengar. Centralbankens pengar skapas av varje lands centralbank, till exempel Europeiska centralbanken eller Riksbanken. Centralbankspengar ger upphov till en fordran på centralbanken, det vill säga att de mynt och sedlar som ges ut är de facto obligationer som centralbanken ansvarar för. Den svenska kronan, en sedel eller ett mynt, kommer att ge upphov till en fordran mot Riksbanken och därmed naturligtvis i slutändan gentemot den svenska staten, och när det gäller euron kommer fordran att uppstå mot Europeiska centralbanken och i slutändan mot eurosystemet.

Centralbankspengar är till exempel euro eller svenska kronor utgivna av Europeiska centralbanken eller

Riksbanken. Centralbankspengar kan vara fysiska pengar, dvs. mynt och sedlar, eller elektroniska pengar på kommersiella bankkonton hos centralbanken. Centralbanken skapar nya pengar genom att ge ut nya sedlar och mynt eller genom att låna ut elektroniska pengar till affärsbanker, genom ett betalningssystem.

Centralbankerna är dock inte de enda aktörerna som kan ge ut elektroniska pengar. Privata affärsbanker skapar nya pengar genom att bevilja lån till allmänheten. När en bank beviljar till exempel ett bostadslån till en kund, ådrar sig bostadsköparen en skuld i förhållande till banken. Samtidigt överför banken samma belopp till säljarens konto, som i sin tur har en fordran på banken i form av en deposition. På så sätt kommer det nya lånet att skapa nya pengar i systemet. På motsvarande sätt minskar mängden affärsbankspengar i systemet när låntagaren återbetalar sitt lån till banken.

Affärsbankerna kan naturligtvis inte skapa obegränsade belopp genom detta tillvägagångssätt, utlåningen regleras av lagar och bankregleringar. Till exempel måste en affärsbank ha en viss mängd likvida medel för att banken ska kunna betala sina skulder till insättare om de vill ta ut sina insättningar från sina egna bankkonton. Bankerna har också strikta kapitalkrav, vilket innebär att för varje krona eller euro en bank lånar ut måste banken ha ett visst eget kapital. Bankerna finansierar sin utlåning med sitt egna kapital och genom att låna från andra parter, till exempel genom bankinvesteringar eller genom att emittera obligationer, bonds, som investerare sedan köper.

Affärsbankerna är bundna till insättningsgarantier som är en integrerad del av systemet. Insättningar som innehas av företag eller privatpersoner i banker, skulle vara mindre säkra än centralbankspengar om det inte fanns någon insättningsgaranti. Syftet med insättningsgarantin, dvs. en sorts statlig garanti, är att försäkra allmänheten om att affärsbankspengar är lika säkra som centralbankspengar. Staten ger denna garanti eftersom samhället gynnas av att upprätthålla förtroendet för penning- och betalningssystemet.

Digitala centralbankspengar

Inga nuvarande digitala valutor, kryptovalutor eller snarare kryptotillgångar som Bitcoin, Etherum och till exempel DogeCoin, som ursprungligen utfärdades som ett skämt (det finns flera hundratals om inte tusentals fler), uppfyller åtminstone inte för tillfället de monetära funktionerna som beskrivs ovan. De är mycket volatila, dvs. deras värde varierar kraftigt, de förmedlar inte särskilt bra information om priserna på varor eller tjänster och de är inte heller allmänt accepterade utbytesmedel. Det finns heller ingen offentlig institution eller organisation

Foto: Kanchanara/Unsplash

som ger garanti för kryptovalutor. De har därför inget grundläggande eller inneboende värde. Värdet garanteras endast till exempel i vissa fall, av den knapphet som finns inbyggd i utvinningssystemet.

Naturligtvis kan algoritmen som ligger som grund för kryptovalutan också vara sådan att den försöker stabilisera sitt eget värde i förhållande till pengar som utfärdas av centralbanker och regeringar och är därför knuten till exempelvis euron, dollarn eller i själva verket någon tillgångsklass, såsom guld eller fastigheter. En sådan här "Stablecoin" är till exempel Diem som planeras av Facebook eller de token-baserade pengarna som Amazon tagit fram. De tillför knappast något nytt, och deras potentiella betydelse grundar sig snarare på det stora antalet användare av dessa tjänster.

Digitala centralbankspengar, CBDC, skulle återigen vara ett betalningsalternativ som erbjuds av en offentlig operatör. Den erbjuder säkra, grundläggande banktjänster till hela befolkningen, oberoende av kommersiella aktörer. Det enklaste sättet att förstå det är att se det som digitala kontanter, det vill säga ett betalningsmedel som garanteras, accepteras och utfärdas direkt av staten eller av en centralbank som är auktoriserad av staten. När vi betalar med sedlar eller mynt behöver vi inte affärsbanker eller andra avvecklingssystem för att registrera transaktionerna. Tredje part, icke-statliga parter, behövs inte heller när vi använder digital valuta eller centralbankspengar för att göra betalningar.

Trots kryptovalutornas brister när det gäller att uppfylla de egenskaper som krävs av pengar, innebär deras växande popularitet nya hot mot statliga aktörer och centralbanker. Centralbankernas suveränitet och integritet som kontrollant av penningmängden och operatör av det monetära systemet som helhet ifrågasätts. Riskerna för brist på reglering, såsom bedrägerier och användning av kryptovalutor för kriminella ändamål, är uppenbara.

Om centralbankerna inte reagerar tillräckligt snabbt på de förändringar som sker runt omkring oss, kan resultatet bli ett minskat förtroende för det monetära systemet. Att hamna på efterkälken i den tekniska utvecklingen kan leda till att man hamnar utanför FinTech-världen. Betalningssystemens smidighet och enkelhet skulle vara hotad, och hela processen skulle drivas och styras enbart av privata aktörer, som nästan uteslutande drivs av motivet att generera vinster.

Kontobaserad lösning för CBCD?

Fem huvudprinciper kan definieras för digitala centralbankspengar eller kontanter. Valutan måste vara allmänt tillgänglig på lika villkor för alla och i hela valutaområdet. Den måste vara konvertibel till andra valutaformer, sedlar och mynt (så länge de fortfarande finns), och elektroniska centralbankspengar i pariteter. Den måste vara lika tillförlitlig som andra former av valuta. Den bör inte heller åsidosätta eller hindra privata betalningsprojekt och lösningar. Slutligen får den inte öka riskerna för den finansiella stabiliteten eller störa genomförandet av penningpolitiken.

Den troliga lösningen för att implementera CBDC är en kontobaserad lösning. Medborgarna skulle få tillgång till ett konto för CBDC-pengar hos sin centralbank, motsvarande deras nuvarande bankkonto hos en affärsbank, kallat CBDC-konto. En kontobaserad lösning skulle också göra det möjligt att betala ränta (antingen positiv eller negativ). Vid behov kan räntan på ett CBDC-konto differentieras, till exempel kan räntan vara lägre för alla belopp som överstiger ett visst kontosaldo. På så sätt skulle den summa pengar som behövs för normala dagliga tjänster alltid vara minst lika bra alternativ som kontanter. Samtidigt skulle räntebärande CBDC-pengar i en miljö med positiva räntor kunna undvika problem förknippade med ineffektiviteten hos icke räntebärande kontanter. För att CBDC-pengar ska vara ett gångbart betalningsmedel, räcker det naturligtvis inte enbart för centralbanken att utfärda det. De måste också vara tillgängliga i normala betalningssituationer, såsom betalning av fakturor via banköverföringar, betalning av inköp i stenfots- och nätbutiker samt vid överföring av pengar mellan privatpersoner. Således är det nödvändigt att CBDC-kontosystemet integreras i de olika betalningssystemen.

Förutom de uppenbara fördelarna, såsom penning- och betalningssystemets effektivitet och tillförlitlighet, den oundvikliga minskningen av kontanternas betydelse och framför allt möjligheten att hålla jämna steg med den tekniska utvecklingen, medför digitala centralbankspengar också andra viktiga fördelar.

CBDC skulle också göra det möjligt för personer som inte har ett konto i en affärsbank att få tillgång till betalnings- och insättningssystem (det finns fortfarande ett stort antal människor i världen som inte

Foto: **Andre Francois McKenzie/Unsplash**

"Om centralbankerna inte reagerar tillräckligt snabbt på de förändringar som sker runt omkring oss, kan resultatet bli ett minskat förtroende för det monetära systemet."

Foto: Yuri Krupenin/Unsplash

har ett bankkonto och därför heller ingen anslutning till smidiga och pålitliga betalnings- eller insättningssystem). Detta skulle ha stor betydelse för jämställdheten och för att stoppa utvecklingen av ojämlikhet. CBDC kan avsevärt minska risken för korruption eller annan brottslig verksamhet. Den grå ekonomin skulle beskattas bättre. Förfalskningar skulle bli omöjliga. Det skulle också öka centralbankernas ”seigniorageintäkter”, dvs. centralbankernas intäkter från kostnaden för att skapa pengar i förhållande till deras nominella värde. Vad gäller sedlar och mynt är det frågan om kostnaden för att trycka dem, för elektroniska pengar är den relevanta kostnaden elförbrukningen. Detta förutsätter naturligtvis att andra faktorer förblir oförändrade.

Hotbilder och frågetecken

Digitala centralbankspengar lämnar oss naturligtvis också med många frågor och hot. Ett av de mest centrala hoten är förmodligen bevarandet av integriteten. Hur säkerställer systemet att ingen mer information om oss och de transaktioner vi gör lämnas vidare än vad som är nödvändigt för att vidarebefordra betalningar? Detta hot mot anonymiteten är uppenbart, särskilt i auktoritära länder som Kina eller Ryssland. När vi betalar med kontanter är vi inte beroende av teknik, nätverksanslutningar eller betalterminaler. Ett annat relevant hot är att användningen av virtuella eller digitala centralbankspengar oundvikligen skulle innebära att man måste logga in i ett elektroniskt system. Eftersom det måste vara möjligt att göra betalningar under en rad olika omständigheter bör det också ingå i infrastrukturen för digitala centralbankspengar att möjliggöra offline-betalningar.

Ett tredje potentiellt hot är de digitala centralbankspengarnas inverkan på affärsbanker och hela deras affärsmodell. Den framtida möjligheten att hantera alla, eller åtminstone enkla, betalningstransaktioner direkt via centralbanken skulle säkerligen påverka bankernas kundbas och skulle i vissa fall till och med kunna göra det möjligt för dem att överge sin kundbas helt och hållet. Privatpersoners insättningar i affärsbanker är fortfarande ett av de viktigaste sätten för affärsbanker att skaffa medel. Centralbankerna har dock ingen anledning att underminera ett fungerande system för utlåning till exempelvis hushåll eller företag och de vill inte ens spela rollen som låntagare. Den här frågan kommer säkert att medföra ivriga diskussioner inom en snar framtid, men de digitala centralbankspengarnas inverkan på den finansiella verksamheten kommer knappast att vara chockerande.

”Privatpersoners insättningar i affärsbanker är fortfarande ett av de viktigaste sätten för affärsbanker att skaffa medel”

Tydlig skillnad mellan digitala pengar och kryptovalutor

Det finns med andra ord en tydlig skillnad mellan centralbankernas digitala pengar och kryptovalutor. Digitala centralbankspengar har väldigt lite att göra med virtuella valutor. CBDC är inte en ny valuta, utan en digital manifestation av en valuta (euro, krona eller dollar). Detta illustreras tydligast av det faktum att en digital valuta är ett betalningsmedel som garanteras av staten eller en statlig aktör, för vilket efterfrågan i slutändan skapas genom beskattning – skatter kan alltid betalas i officiell valuta, inklusive digital valuta. Kryptovalutor saknar denna möjlighet. En digital valuta eller centralbankspengar skulle också ha en omedelbar praktisk inverkan på den monetära ekonomin. Det skulle alltså bara vara ett vardagligt betalningsmedel bland andra. Det finns ingen bred beskrivning av kryptovalutor som betalningsmedel, åtminstone inte för tillfället, eftersom de saknar de funktioner som krävs för pengar.

Slutligen kan man nämna potentialen hos digitala centralbankspengar som ett verktyg för penningpolitisk stimulans. Framför allt har centralbankerna i utvecklade länder stött på en nollräntebegränsning i sina nuvarande stimulansåtgärder, vilket innebär att räntorna inte kan sänkas till avsevärt negativa nivåer utan att orsaka betydande nackdelar för vissa aktörer. Det har också förekommit avsevärd kritik mot volymen och inriktningen av köpprogrammen som ett verktyg för monetär stimulans. Digitala centralbankspengar och medborgarnas direkta tillgång till centralbankskonton skulle möjliggöra distribution av direkta kontanta medel, det vill säga. ”helikopterpengar”, på ett enkelt och bekvämt sätt. ■

Från vänster i bild ser vi våra jurister Monica Pohjoisaho, Gita Klingenberg-Perälä, Karl-Wilhelm Lindgren, chef för finansiell planering Jarno Vahla och jurist Amanda Kneck.

Text: **Michaela von Kügelgen** Foto: **Jennifer Sandström**

Heltäckande finansiell planering

I Ålandsbankens Private Banking-tjänster beaktas kundens finansiella tillgångar, familj samt beskattning. Också framtidens målsättningar och drömmar är en viktig del av tjänsten.

”Med tanke på helheten lönar det sig också att beakta beskattningen av finansiella tillgångar i planeringen.”

Private Banking-tjänster ses ofta som skötsel av finansiella tillgångar i enlighet med kundens riskprofil och avkastningsmålsättning. Jarno Vahla, Ålandsbankens chef för finansiell planering, påpekar ändå att det numera handlar om en mer omfattande tjänst där man också beaktar övriga tillgångar, familj, beskattning samt framtidens mål och drömmar.

– Fokus ligger på en heltäckande finansiell planering. Målet är att grundligt kartlägga nuläge och målsättningar, säger Vahla.

Via tjänsten hjälper man också kunden att skapa en ägarstrategi för att öka, kontrollera och skydda sina finansiella tillgångar.

– Alla planerar detta redan på något sätt, men en del med mer tid och omsorg än andra. Att bolla tankar med oss kan hjälpa kunden att få en tydligare bild av de egna förhoppningarna och att hitta olika lösningar, säger Monica Pohjoisaho, Wealth Planner och jurist vid Ålandsbanken.

Målet med Ålandsbankens finansiella planering är att skapa en tydlig vägkarta som hjälper kunden att förverkliga sina framtida målsättningar.

– Vi stöttar också kontinuerligt längs vägen, säger Pohjoisaho.

I Private Banking-tjänsterna beaktas alltid ägarens vilja, värderingar samt helheten. Pohjoisaho berättar att det baserat på dessa görs upp preciserade målsättningar för de olika förmögenhetsdelarna.

– Tillsammans planerar vi en optimal struktur för att styra upp tillgångarna. Strukturen gynnar kundens nuläge men förbereder också inför framtida förändringar.

Inte en statisk plan

En bra plan fungerar ändå inte så att den görs en gång och sedan får vara. Därför betonar Vahla och Pohjoisaho att det inte handlar om något statiskt dokument. Planen uppdateras när de egna önskemålen, världen och livssituationen förändras – och detta görs också över generationsgränserna.

– Ändrade och allt mer komplicerade beskattningsregler kan också kräva att man måste se över planen, säger Pohjoisaho.

Det är väsentligt att beakta beskattningen, eftersom den i rätt hög grad styr hur det är mest lönsamt att förverkliga ändringar i ägarstrukturer eller förmögenhetsöverföring till följande generation.

Bland annat olika företagsomstruktureringar såsom fusion, fission och överlåtelse av affärsverksamhet är helt och hållet skattefria. Också generationsskiften stöds med skattelättnader.

– Med tanke på helheten lönar det sig också att beakta beskattningen av finansiella tillgångar i planeringen, säger Pohjoisaho.

Genom att hålla alla dokument kring familjejuridik och arv uppdaterade kan förmögenhetsmålsättningarna förverkligas även om det sker ett plötsligt dödsfall.

– Vi hjälper också med bouppteckning för dödsbon, säger Monica Pohjoisaho.

Jarno Vahla påminner om att en familjs finansiella planering handlar om mycket mer än att noggrant se över hur framtida förmögenhetsöverföringar ska göras. Med hjälp av en plan kan man också förbereda sig på framtida tillgångar.

– Tack vare bankens expertis kan vi till exempel skräddarsy utbildningar för följande generation i frågor som berör ägande och förmögenhetsstyrning, tipsar Vahla. ■

Teamet förstärktes i höstas med en ny medarbetare:

Monica Pohjoisaho – Wealth Planner, skattejurist

”**De senaste 15 åren** har jag som skattejurist hjälpt företagare och placerare samt deras familjer att planera och genomföra generationsskiften och ägarstrukturer samt reda ut andra skattefrågor.

På fritiden hittar man mig ofta ute i skärgården eller på frivilliguppdrag. Jag har alltid varit intresserad av att hjälpa andra och av att verka för ett hållbart samhälle. Därför känns det väldigt bra att som en del av Ålandsbanken, som står för hållbarhet och personlig service, kunna hjälpa Ålandsbankens kunder att göra upp långsiktiga planer för hela familjen.”

EQUILEX

Från hästryggen till styrelserummet

Vägen till Ålandsbankens styrelserum gick via dubbla examina i ekonomi och matematik, en framgångsrik karriär i försäkringsbranschen, och uppdrag i flera styrelser. Men om du frågar Åsa Ceder så började alltihop med hästar.

Text: **John Hennius** Foto: **Viktor Fremling**

Kombinationen av ekonomi och matematik har varit ett framgångsrecept för Åsa.

Hästar har varit ett intresse och en hobby sedan 10-årsåldern.

”Stallet är en bra ledarskapsskola.”

Som fristående ledamot och konsult kan Åsa tillbringa så mycket tid som möjligt i sin älskade hemmamiljö.

Med sinne för siffror

Om man ser till meritlistan så är det intresset för matematik och problemlösning som är anledningen till att Åsa idag sitter i Ålandsbankens styrelse.

Hon har levt hela sitt liv på Åland, med undantag för en tioårsperiod i Helsingfors. När hon sökte till ”Hanken” – handelshögskolan – valde hon statistik som huvudämne eftersom det var roligast. Ingen annan hade gjort det valet under de senaste 12 åren.

Hon byggde på sina studier inom finansiell ekonomi med matematiskt inriktade kurser, bland annat en SGF-examen i försäkringsmatematik. Kombinationen av ekonomi och matematik skulle visa sig vara ett framgångsrecept. Som anställd på försäkringsbolaget Alandia klättrade Åsa i graderna. Så småningom blev hon VD för pensionsbolaget, vilket förde henne in på spåret företagsledning, vilket i sin tur gav ett ökat intresse för styrelsearbete.

Men hästtjejen Åsa hade varit med om styrelsearbete förut.

Hästar och ledarskap

Hästar har varit Åsas intresse och hobby sedan hon var tio år gammal. Som fjortonåring blev hon invald i juniorstyrelsen i den lokala ridklubben. Någon fällde kommentaren att ”nu kommer det bli ordning och reda”, och det blev det.

– Ordning och reda är mitt mellannamn, säger Åsa och skrattar. Det är ett jobbigt område för många, men jag tycker det är jätteroligt.

Hon har alltid varit systematisk och ordningsam. När hon fick sin första häst ägnade hon sig nitiskt åt att räkna ut näringsämnen i hästens foder. Och hon hade full koll på löpande kostnader. Styrelseuppdraget passade henne redan då. Inte bara för ordningens skull, men för att hon fick ägna sig åt det hon älskar mest vid sidan om hästar: Problemlösning.

Och en sak till:

– Stallet är en bra ledarskapsskola, konstaterar Åsa. Som liten tjej ska du ta kommando över ett djur som väger ett halvt ton. Det är fostrande.

Hemma på Åland bäst

Idag bor Åsa tillsammans med sin dotter i sin farmors och farfars familjegård i Mariehamn. Samtidigt som hon intervjuas kan hon blicka ut över en hästhage – som för tillfället är tom. Denna isiga vinter är hennes två hästar inhyrda i ett stall med ridhus.

Arbetet som fristående ledamot och konsult innebär att hon kan vara så mycket som möjligt i sin älskade hemmamiljö. När hon inte rider tillbringar hon gärna lediga stunder på västra Åland i ett gammalt torkhus, en ria, intill vattnet. Hon uppskattar naturen och tycker om att fiska och att segla.

– Just nu är livet perfekt, säger hon.

Matematik är ett språk

Åsa blev invald i Ålandsbankens styrelse 2016. Uppdraget kändes extra stimulerande och meningsfullt eftersom banker spelar en viktig roll i samhället. Ålandsbankens dagliga arbete med frågor som rör långsiktig hållbarhet passade som hand i handske med hennes personliga anknytning till naturen och till Åland. Med hennes egna ord:

– Vi vill simma i ett rent hav.

Sitt bidrag till bankens styrelse i egenskap av matematiker förklarar Åsa pedagogiskt så här: Matematik är ett språk med vilket man läser och förstår resultat och uträkningar. Det möjliggör grundliga analyser av

”Vi vill simma i ett rent hav.”

”Inför gärna ritualer för sådant du vill prioritera. Från måndagsmöten och fredagsfika, till hundpromenader och sagostunder”, säger Åsa.

”Matematik är ett språk med vilket man läser och förstår resultat och uträkningar.”

komplexa frågor: Tillväxten i bolaget, hantering av resurser, påverkan på miljö och samhälle, och förväntade effekter av ett visst beslut.

Hon beskriver sin personliga arbetsprocess så här: ”Faktainsamling, analys och problemlösning.” Hon börjar nysta, nysta och nysta och så småningom börjar hon begripa vad hon har att göra med och kommer fram till ”så här borde vi göra”.

Om Åsa får bestämma

Grundförutsättningen för det dagliga arbetet är att medarbetarna har det bra och utvecklas på sin arbetsplats, men Åsa kan också bjuda på några konkreta tips för framgång i och utanför styrelserummet:

- För bra beslut krävs så mycket fakta som möjligt som grund.
- Det ska vara en samverkan mellan faktainsamling, analys och magkänsla.
- Omge dig med människor som kommer göra dig bättre, som vill dig väl och som besitter mer kunskap än vad du själv gör.
- Inför gärna ritualer för sådant du vill prioritera. Från måndagsmöten och fredagsfika, till hundpromenader och sagostunder.
- Om du fastnar i negativa tankar och slutsatser, prova att tänka tvärtom. Kan du ha tolkat det hela fel?
- Var strategisk. Det är i vardagen över tid man löser de stora frågorna.

Covid från den ljusa sidan

När pandemin slog ner sattes Ålandsbankens och alla andra bankers stabilitet på prov. Idag kan Åsa konstatera att Ålandsbanken klarade testet bra. Och även att pandemin kan ha fört en del gott med sig:

Drabbade medarbetare på drabbade företag har fått upp ögonen för hur viktigt det är att umgås. Vi har lärt oss uppskatta våra små kaffestunder där vi möts på riktigt.

För Ålandsbanken är det viktigt att ha en personlig relation till varje kund och under pandemin har det visat sig – till Åsas och styrelsens glädje – att både unga och gamla anammar nya mötestekniker och digitala verktyg. De kommer närmare sin bank.

Sist men inte minst: Covid har gett ökade möjligheter att bo på och verka från Åland. Åsa kan utan vidare jobba, utbilda sig, och delta i webbinarier utan att avstå från sin utsikt över hästhagen. Under pandemin har hon läst kurser i programmering och AI på nätet. Tekniska kompetenser har blivit viktigare än någonsin och AI – som hon menar har en hel del gemensamt med matematik – är något som kommer att ha stor inverkan på hennes bank och på framtiden.

– Det har inträffat så mycket som man inte kunde föreställa sig. Det har förhoppningsvis öppnat upp vårt sätt att tänka. ■

Åsa Ceder

Styrelseledamot i Ålandsbanken

Född: 1965

Familj: En dotter, två hästar

Bor: Mariehamn, Åland

Utbildning: Ekonomie magister vid Svenska handelshögskolan i Helsingfors, Försäkringsmatematiker SGF

Intressen: Segling, fiske, hästar och matematik.

Citat: "Vi kan inte lösa våra problem med samma tankesätt vi använde när vi skapade dem." – *Albert Einstein*

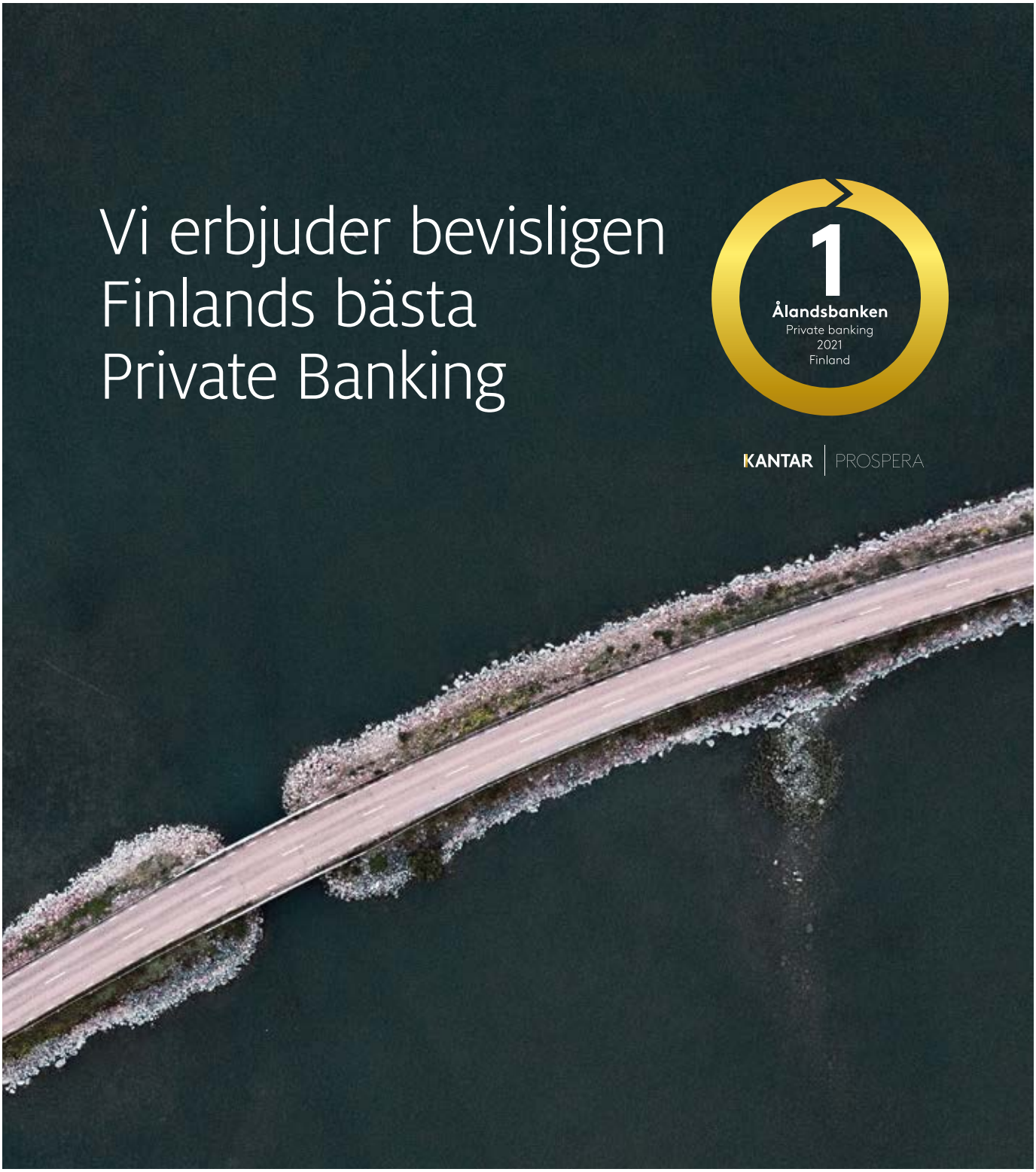

Text: **Nina Laakkonen**

Ålandsbanken har utsetts till Finlands bästa Private Banking-aktör i Kantar Prosperas undersökning Private Banking 2021 Finland, publicerad den 16 november 2021. I undersökningen framkom bland annat kundernas nöjdhet med Ålandsbankens personliga service och utbudet av ansvarsfulla investeringsprodukter.

Vår expertis inom omfattande finansiell planering, inklusive familjerätt och generationsskiften, nådde toppositioner i undersökningen.

På Ålandsbanken arbetar vi varje dag för att ge marknadens bästa service. Vi tycker att det är mycket glädjande att våra kunder bekräftar att vi har lyckats. Våra kundrelationer betyder allt för oss. Att förvalta en förmögenhet på bästa möjliga sätt kräver en helhetssyn och en djup förståelse för kundens situation, vilket ligger som grund för våra långa kundrelationer. Undersökningen visar att Ålandsbankens kunder är mest villiga att rekommendera sin bank till andra.

Den största förändringen jämfört med föregående års undersökning är i kategorin Investment Management Competence, där vår placering steg till första plats från plats fyra. Vår satsning på alternativa investeringsprodukter har uppmärksammats på marknaden och det är roligt att se att våra kunder också uppskattar produkterna.

Vi har utökat vårt fondutbud med lanseringen av Finlands första specialplaceringsfond som investerar i vindkraft samt en fond som investerar i nordiska småbolag, vilken utsetts till Finlands bäst avkastande fond 2021 (läs mer om den på sid 38). Våra kunder har även haft möjlighet att via en samarbetspartner investera i Private Equity-marknaden, som allt som oftast är utom räckhåll för enskilda investerare. Det gjorde vi i samarbete med Neuberger Berman, en global aktör med gedigen erfarenhet av just sådana investeringsprodukter.

Även vår expertis inom omfattande finansiell planering, inklusive familjerätt, beskattning och generationsskifte, nådde även de toppositioner i undersökningen. Vi erbjuder våra kunder ett team av experter som skräddarsyr förmögenhetsförvaltningen och finansiella planeringen i enlighet med kundernas behov. Ålandsbanken skiljer sig från andra traditionella förmögenhetsförvaltare genom att vi som bank även erbjuder våra kunder finansiering vid behov.

Hållbarhet är kärnan i vår investeringsverksamhet

Våra hållbarhetsvitsord är de bästa i undersökningen och vi fick den bästa rankningen i kategorin etiska standarder. Detta är en naturlig följd av vårt framgångsrika hållbarhetsarbete, som vi är mycket stolta över.

Efterfrågan på ansvarsfulla investeringar ökar och våra kunder fokuserar alltmer på hållbarhet när de väljer investeringar. Vi är glada över att ha kunnat möta denna efterfrågan med våra två Svanenmärkta fonder, räntefonden Ålandsbanken Green Bond ESG och aktiefonden Ålandsbanken Global Aktie.

Framgången med lanseringen av Ålandsbankens vindkraftsfond talar också om ökad efterfrågan; fonden lyckades samla in teckningar till ett värde av cirka 60 miljoner euro på tre veckor. ■

Notera att alla investeringar i fonder innebär en risk. Värdet på en fond, och den avkastning som genereras, kan både öka och minska i värde och en investerare kan förlora hela eller delar av det insatta kapitalet.

Hur klimatsmart lever du?

– SMÅ FÖRÄNDRINGAR GÖR SKILLNAD FÖR VÅR PLANET

Text: **Mia Collin & Jenny Ruda** Foto: **Gustav Gullstrand/Unsplash**

Vi kan inte göra allt själva, men alla kan vi göra något för att leva mer klimatsmart och miljövänligt. Det som är bra för klimatet är också bra för vår hälsa och vårt välbefinnande. Det kan handla om allt mellan att välja cykel istället för bilen eller att äta miljösmart och hälsosam mat genom att få in mer vegetariskt på tallriken och minska på mängden kött. Våra val – hur vi bor, vad vi äter och hur vi tar oss från en plats till en annan – har en direkt inverkan på miljön och vi har alla nytta av smarta gärningar och levnadssätt.

Det som är bra för klimatet är också bra för vår hälsa och vårt välbefinnande.

Byt bort bilen

Transporter och privat bilåkande står för en stor del av utsläpp av växthusgaser. Därför är det viktigt att vi minskar på resandet med bil och flyg. WWF:s målsättning är att halvera fossila bränslen som används till resande, största bovarna här är bil och flyg. För att kunna uppnå en halvering behövs transporter som helt baseras på el och hållbara förnybara bränslen. Om hushållet behöver egen bil är det mer klimatsmart att välja ett energieffektivare fordon såsom en el- eller biogasbil. Genom att exempelvis samåka fyra dagar i månaden kan var och en av oss minska vårt koldioxidavtryck med cirka fem procent årligen.

Biffen – en bov?

Animaliska produkter som kött, mjölk och ost står för en femtedel av de globala utsläppen av växthusgaser. Köttkonsumtionen har generellt sett ökat i världen, men det betyder inte att köttproduktionen i sig har ökat, utan att det äts mer importerat kött. Vi borde med andra ord äta mindre men bättre kött, samt välja närproducerat och miljöcertifierat kött i butiker och på restauranger. Enkelt sagt: att äta mindre men bättre kött; gärna ekologiskt, vilt eller inhemskt naturbeteskött, att låta fisken vara märkt med MSC, ASC eller motsvarande, och istället öka mängden gröna proteiner och baljväxter, är positivt för både hälsa och miljö.

Bostaden bidrar

Några stora klimatbovar är uppvärmning, varmvatten och el till bland annat kylskåp, frys och belysning. Med enkla medel kan vi halvera energianvändningen i den egna bostaden, bland annat genom att välja grön el. Det är kylskåp, frys och lampor som drar mest hushållsel. På andra plats kommer datorer, teveapparater och annan hemelektronik. På tredje plats kommer matlagning, disk och tvätt. Både din ekonomi och klimatet vinner på att minska energianvändningen i hemmet. Det finns flera sätt att se över elkonsumtionen, och att börja med belysningen är en bra start. LED-lampor drar bara en bråkdel av den el som går åt till en glödlampa eller ett lysrör. Du sparar även onödig elförbrukning genom att släcka lampor när ljuset inte behövs. Dra ur mobilladdare när de inte används och stäng av apparater istället för att ha dem i standby-läge. Koppla alla elsladdar till ett grenuttag med strömbrytare så stänger du av alla apparaterna med en knapptryckning. För att spara på värmen är det bra att täta kring fönster och dörrar med nya tätningslister så att värmen hålls kvar inne. I gamla hus kan det vara att värt att tilläggsisolera, ifall det är möjligt. Eller varför inte sänka värmen med en grad och istället klä sig lite varmare?

Bäst på Börsen?

De flesta av oss sparar sina pengar för en bättre framtid eller kanske för sämre dagar via fond-, försäkringsbolag och banker. Men hur påverkar besparingarna den biologiska mångfalden? På Ålandsbanken eftersträvar vi en grundläggande kännedom om verksamheten i de bolag som vi investerar i och framför allt granskas hållbarheten i företagsverksamheten noggrant. Investeringsprocessen för ansvarsfulla investeringar gäller för samtliga fonder som förvaltas inom Ålandsbanken, samt inom vår kapitalförvaltning.

Ett enkelt och relativt tydligt sätt att definiera en hållbar investering är att utgå från så kallade ESG-kriterier. ESG är en förkortning av Environmental, Social och Governance och betyder alltså att en investering ska ta hänsyn till såväl miljön som sociala frågor och bolagsstyrning. Minimikravet är att utesluta vapen, tobak och fossila bränslen. Det finns gott om forskning som visar att företag som placerar sig väl på hållbarhetsmätare även presterar bättre ekonomiskt.

Butiken – begränsa besöken

En stor del av människans miljöpåverkan kommer från vår konsumtion av diverse prylar som kläder, skor, elektronikprodukter och möbler. För varje sak som köps lämnas ett avtryck på planeten, bland annat i produktionen, såsom vatten- och energikonsumtion. Enligt Världsbanken står till exempel modebranschen årligen för mer utsläpp än internationell flyg- och sjöfartstrafik tillsammans.

Lyckligtvis finns det idag en tydlig vilja bland konsumenterna att handla hållbart. Det finns dock många aspekter av hållbar konsumtion. Mest hållbart är förstås att inte konsumera någonting nytt alls. Vill man göra en god gärning för miljön och plånboken, är det värt att lägga lite extra besvär på att shoppa begagnat. Det går att köpa nästan allt man behöver begagnat via nätet eller på loppmarknader, oberoende om det gäller kläder, elektronik, hobby- eller inredningsprylar. De överblivna sakerna hamnar inte i onödan på soptippen och genom att återbruka går det att spara upp till flera tusen euro i året. Att välja god kvalitet samt miljöcertifierade produkter bidrar även till en mer hållbar framtid och att åka smart till butiken – gå eller cykla så ofta som möjligt eller planera inköpen så att onödigt bilåkande undviks. ■

Källor: *wwf.fi, wwf.se, sitra.fi, sverigeskonsumenter.se*

ENKLA SÄTT ATT GÖRA DIN VARDAG MILJÖVÄNLIGARE

Henric Young, Professional Secrets

SOM PROFFSKOCK nådde han den absoluta toppen – kökschef för anrika Operakällaren i Stockholm – men valde att hoppa av. Idag ägnar sig Henric Young åt att få oss hemmakockar att bete oss mer hållbart i köket, som proffsen.

Som marknadschef på Professional Secrets missionerar han för proffsens köksredskap och kunskap i var mans hem. Målet är att maten vi lagar och äter i hemmet ska bli godare och nyttigare – men också mer klimatsmart. Henrics tips hur du gör skillnad vid spisen:

- **Ta tillvara allt.** Det första du får lära dig i ett restaurangkök. Det du hemma hade kallat ”rester” kan till exempel bli basen för en delikat fond. För en kock är fina råvaror heliga (och dyra) – och du slänger inte det heligaste du har.

- **Köp lokalt när du kan.** Hör dig för och ta hän-syn till kvalitet, djurhållning och transporter. Är vi tillräckligt många som bryr oss så får det effekt.

- **Ät mindre men bättre råvaror.** Det gäller kött, men också annat du lagar själv från grunden. Med ”riktiga” råvaror får du i dig mer näring med mindre mat.

- **Följ säsongen.** Då får dina råvaror automatiskt mindre påverkan på miljön. Och på plånboken.

- **Planera.** En tråkig punkt, men det är här proffskockar briljerar. Många av oss planerar vår träning – för hälsans skull. Tänk om vi var lika bra på att planera maten vi äter…

- **Ha roligt och njut!** Ju mer du lär dig, desto roligare blir matlagningen och desto godare blir maten du lagar!

*Caroline von Post, upcyclingkonsult**

2008 GRUNDADE Caroline von Post varumärket Stormie Poodle som bland annat tillverkar badrockar och surfponchos av återvunna handdukar av högsta kvalitet. Idag är hon ena hälften av Beskow von Post, ett konsultbolag inom upcycling som hon beskriver som ”bryggan mellan textilavfall och textilåtervinning”.

Caroline är biolog i grunden och har jobbat med miljöfrågor i snart 25 år. Som konsult hjälper hon företag och organisationer att möta upp framtidens krav på textilhantering, men även som privatperson kan man göra skillnad på textilfronten:

- **Förläng livet på varje tygtrasa.** 80 % av dina kläders miljöpåverkan sker under produktionen. Ju längre livslängd de får, desto mindre belastning på miljön.

- **Lappa och laga.** Som man gjorde förr i tiden. Du kanske inte kan, men det kan förmodligen din lokala kemtvätt eller skräddare.

- **Köp begagnat, låna och hyr.** Till exempel klänningen till bröllopet, eller skidkläderna till sportlovet.

- **Bli lite kär i det du köper!** Carolines favorittips är att satsa på favoritplagg som du har en relation med, som du upplever saker tillsammans med. Om du använder det dubbelt så länge så halveras klimatpåverkan.

** Upcycling innebär att man höjer värdet på råvaran/avfallet med hjälp av design. Downcycling är det motsatta – t ex att värdefulla textilier trasas sönder och blir lump eller isoleringsmaterial.*

ANSVARSFULLT BÅTLIV

Så här tar du hand om miljön.

Illustration: **Reeta Ek**

Sortering

Det går bra att sortera avfall också ombord. Om möjligt, lämna ditt avfall till återvinning i hamnen. Undvik onödiga förpackningar och packa livsmedel i hållbara och tvättbara askar. Sopor får inte brännas på eldplatser eller i brasor.

EKONOMISK KÖRNING

Segla så mycket som möjligt och välj en ekonomisk hastighet då du kör med motor. Du kan förbättra dina kunskaper i båtsport med hjälp av de böcker som Segling och Båtsport i Finland har publicerat eller genom att delta i kurser som din förening arrangerar.

Ankring

Då du ankrar riskerar du att förstöra värdefullt sjöbotten. Gör du det i en naturhamn, kolla området du befinner dig på för att inte förstöra exempelvis sjögräsängar.

SUGTÖMNING

Båtfolkets toalettavfall skapar punktbelastning speciellt i hamnar och grunda vikar. Urin innehåller rikligt med kväve och fosfor, växterna kan absorbera dessa näringsämnen. Töm toalettavfallet endast i sugtömningsanordningar.

DISK OCH TVÄTT

Diska alltid i land! Om din hamn inte har en diskplats, häll då diskvattnet i marken långt ifrån stranden. Då filtreras de skadliga kemikalierna i jorden. Om du tvättar dig i sjön, använd då inte schampo eller tvål.

Fåglarnas Häckningstid

Då du rör dig med båt, beakta fåglarnas häckningstid. Den sträcker sig från mitten av april till slutet av juli. Gå inte nära fåglarnas bon, håll dina keldjur bundna och undvik att stiga i land på fågelkobbar. Håll avstånd till fåglarna till sjöss och undvik att föra oljud och göra stora vågor.

BORT MED SKRÄPET

Nedskräpningen av Finlands stränder domineras av plast och tobaksfimpar som nedbryts i vattnet till mikroplaster. Fimparna avsöndrar också skadliga kemikalier. Det av Håll Skärgården Ren rf lanserade programmet Snygg Beach sporrar oss alla till att ordna egna städtalkon på stranden.
Läs mera: **siistibiitsi.fi**

I samarbete med:

SUOMEN PURJEHDUS JA VENEILY
SEGLING OCH BÅTSPORT I FINLAND

PIDÄ SAARISTO SIISTINÄ ry
HÅLL SKÄRGÅRDEN REN rf

Ladda ner vinkar för ekologiskt båtliv i din telefon med hjälp av koden.

BULEVARDI

Kontoret på Bulevarden i Helsingfors flyttar

Ålandsbanken flyttar till pensionsbolaget Varmas tidigare huvudkontor på Bulevarden.

I november 2021 tecknade pensionsbolaget Varma ett hyresavtal med Ålandsbanken om kontorslokaler på mer än 2 000 kvadratmeter i fastigheten Bulevarden 7, alldeles i centrum av Helsingfors. Fastigheten, som just nu renoveras, stod klar 1939 och fungerade tidigare som Varmas första huvudkontor.

Den helmoderniserade fastigheten på adressen Bulevarden 7 kommer att inhysa hela Ålandsbankens Helsingforskontor med dess nuvarande funktioner. Flytten till de nya lokalerna sommaren 2022 kommer att beröra cirka 100 anställda.

– Ålandsbankens starka tillväxt fortsätter och nya, tidsenliga lokaler gör det möjligt för oss att stärka verksamheten och öka antalet anställda. Personliga kundrelationer är kärnan i vår verksamhet och de nya utrymmena stöder ännu bättre våra kundmöten. Vi tror även att möjligheterna till lagarbete förbättras och känslan av gemenskap betonas ytterligare i de nya lokalerna, säger Anne-Maria Salonius, direktör för Ålandsbanken Finland.

Fastigheten Bulevarden 7 från 1939, som ritades av Oiva Kallio, och den intilliggande fastigheten på Annegatan 18, fungerade tidigare som huvudkontor bland annat för Varmas föregångare, Eläke-Varma. 2008 flyttade Varmas huvudkontor till Sundholmen i Helsingfors och fastigheten fick nya hyresgäster, bland annat Europeiska kemikaliemyndigheten ECHA.

I fastigheten används vindcertifierad el och cirkulerande värme

– Det är väldigt trevligt att få Ålandsbanken som hyresgäst i den magnifika fastigheten Bulevarden 7. Byggnaden genomgår för närvarande en omfattande renovering, som bevarar byggnadens värdefulla funkisstil. Sommaren 2022 färdigställs cirka 5 800 kvadratmeter högkvalitativ kontorsyta samt ett café och en restaurang, säger Tarja Koskela, asset manager på Varma.

Ansvarsfullheten återspeglas i utvalda byggmaterial och energiformer

Som ansvarsfull fastighetsägare är Varma angelägen om energieffektiviteten i sina fastigheter och de har åtagit sig att övergå till utsläppsfri el senast 2025 och värme senast 2030.

– I Bulevardens grundrenoveringskontrakt har man tagit hänsyn till Varmas principer gällande hållbarhet och cirkulär ekonomi. I fastigheten används vindcertifierad el och cirkulerande värme. Vi har som mål att fastigheten ska få Very Good-miljöcertifikat i BREEAM:s miljöcertifieringssystem för byggnader, berättar Koskela.

– Hållbarhet har länge varit en del av Ålandsbankens verksamhet och det var också en viktig faktor vid valet av lokaler. Vårt nästa stora mål är att Ålandsbanken ska bli klimatneutral. Således kommer vi att utöka vårt sätt att beräkna våra koldioxidutsläpp, och därför var det viktigt att flytta till en ur miljösynvinkel hållbar fastighet, säger Salonius. ■

Tips & nyheter !

Näthandla tryggt och enkelt – så här bekräftar du dina kortköp

Handlar du med ditt kort i nätbutiker? Kortköpen inom EU behöver bekräftas, förutom några undantag som finns för att förbättra kundupplevelsen. Undantaget gäller bland annat återkommande betalningar, såsom tidningsprenumerationer eller filmstreamingtjänster.

Vi erbjuder två olika sätt att bekräfta dina nätköp; Ålandsbanken e-ID alternativt ditt lösenord för digitala tjänster samt ett engångs-sms. Båda alternativen är säkra att använda och följer regelverken för säkra kortbetalningar.

Smidigt med Ålandsbanken e-ID

Du som aktiverat e-ID kan bekräfta dina nätköp endast med e-ID. Med vårt smidiga identifieringsverktyg sker bekräftelsen snabbt och smidigt:

- *Gör ditt nätköp och fyll i dina kortuppgifter.*
- *Följ anvisningarna och öppna din Mobilbank och bekräfta köpet med ditt fingeravtryck, Face ID eller din e-ID lösenkod.*

Lösenord och engångs-sms

Om du inte har i bruk e-ID bekräftar du numera dina kortköp med ditt lösenord för våra digitala tjänster, samt ett engångs-sms som skickas till din mobil.

- *Gör ditt nätköp och fyll i dina kortuppgifter.*
- *Mata in ditt lösenord för digitala tjänster och därefter engångs-sms:et som skickas till din mobil.*

Har du glömt ditt lösenord för digitala tjänster? Kontakta vår Kundservice så får du hjälp!

Kortgränser och pushnotiser

Med några enkla åtgärder kan du själv se till att ytterligare höja säkerheten för ditt kort. Vi rekommenderar att du justerar kortets gränser enligt dina behov – det gör du enkelt via Mobilbanken eller Internetkontoret. Ställ in låga gränser för uttag, köp och nätköp samt se till att kortet endast kan användas i den region där du befinner dig just nu. Höj beloppsgränserna endast inför större inköp och kom ihåg att ställa tillbaka gränserna.

Genom att aktivera pushnotiser i Mobilbanken håller du koll på kortanvändningen i realtid. Du kan välja att få notiser för alla köp eller ställa in passliga beloppsgränser för detta. Därtill kan du välja notiser för nekade kortköp och även få orsaken till det nekade köpet. ■

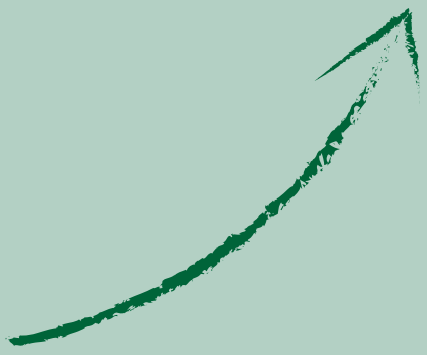

FINLANDS BÄST AVKASTANDE FOND 2021

Ålandsbanken Nordiska Småbolag fortsätter sin framgång. Under 2021 landade den på första plats som Finlands bäst avkastande fond. Sett till hela Norden under samma tidpunkt var den bäst i Norden inom sin kategori. Uppgången bland portföljbolagen var bred och hela 10 innehav hade en avkastning på dryga 100 %.* ■

*Notera att alla investeringar i fonder innebär en risk. Historisk utveckling är ingen garanti för framtida avkastning. Värdet på en fond, och den avkastning som genereras, kan både öka och minska i värde och en investerare kan förlora hela eller delar av det insatta kapitalet.

NY KORTDESIGN HJÄLPER DIG ATT SKILJA KORTEN FRÅN VARANDRA

I början av året uppdaterade vi vår kortdesign med nya färgnyanser för alla kort förutom Ålandsbanken World Elite. Nästa gång du beställer ett nytt kort eller får ett ersättande kort från oss ser det lite annorlunda ut. Du känner igen själva kortdesignen, men för att enklare skilja åt korten har de olika korten numera egna färgnyanser.

Följ din miljöpåverkan med Åland Index
Alla våra kort är Östersjökort – en unik kombination av smidiga betalningar och av att agera för en viktig sak. Korten är gjorda av ett miljövänligt material baserat på majs och de är lika hållbara som plastkorten, men betydligt snällare för miljön. Östersjökorten är kopplade till Åland Index, ett beräkningssystem som hjälper dig att följa med hur dina kortköp påverkar miljön sett till mängden koldioxidutsläpp. Logga in i Mobilbanken för att titta närmare på din miljöpåverkan. Där hittar du både månads- och årsrapporter för kortköpens miljöpåverkan.

Kika in på vår webbplats för att läsa mer om våra kort. ■

Inbetalningar till kreditkontot i realtid

Goda nyheter gällande inbetalningar och kreditkort! När du betalar din kreditkortsfaktura eller gör en extra inbetalning till krediten från ditt bankkonto i Ålandsbanken så bokas betalningen på kreditkontot omedelbart – också på kvällar, lördagar och helgdagar. Kom dock ihåg att ange rätt konto- och referensnummer om du gör en extra inbetalning. Du hittar konto- och referensnumren på föregående faktura eller via *Internetkontoret > Kortupplysning > Betalningsuppgifter.* ■

Snart får du kortet hem till postlådan

Hämtar du nya och förnyade kort på ditt kontor? Numera får du ett sms när kortet finns att hämta, i stället för ett fysiskt brev. Snart sker ytterligare en ändring gällande kortleveranser då alla nya och förnyade kort levereras direkt till din hemadress. På så sätt får du kortet snabbare och utan att behöva besöka ditt kontor. Kom ihåg att kortet ska aktiveras innan det tas i bruk – därför är leveranser hem ett tryggt alternativ. Du aktiverar kortet genom något av följande:

- ett köp i en butik – sätt in kortet i betalterminalen och ange din PIN-kod
- ett köp i en webbutik som kräver Mastercard Identity Check
- ett uttag i en automat – observera eventuell uttagsavgift enligt prislistan. ■

Finlands bäst avkastande fond 2021

Text: **Eric Berglund** och **Thomas Johansson, fondförvaltare**

Ålandsbankens kapitalförvaltning generellt och speciellt fonden Nordiska Småbolag hade ett fantastiskt år 2021. Fonden investerar i nordiska små och medelstora bolag, som vi klassar som kvalitetsbolag, dvs. bolag med stabila balansräkningar, starka kassaflöden, hög lönsamhet och god tillväxtpotential.

Nordiska Småbolagsfonden är en aktivt förvaltad aktiefond vilket innebär att den inte strävar efter att följa index. Det finns flera goda skäl till att investera i småbolag. De har typiskt sett högre tillväxt än större bolag, vilket beror på att de oftast befinner sig i ett tidigare skede av sin utveckling. En stor del av värdeskapandet på aktiemarknaden sker i denna fas av företagens utveckling. Småbolag är normalt heller inte lika väl analyserade som större bolag, vilket gör att en aktiv förvaltare oftare kan hitta undervärderade aktier bland de mindre bolagen jämfört med att botanisera bland de mer genomlysta storbolagen.

Lyckad strategi

Fonden steg med 57 % i EUR-termer under 2021, vilket är betydligt bättre än index och placerar oss även som den klart bästa fonden i kategorin. Det starka resultatet gör även att fonden är Finlands bäst avkastande fond 2021. Detta trots att vi inte haft något betydande bidrag från vare sig sektor- eller stilrotation – hela överavkastningen kom i stället från aktievalet, vilket vi givetvis är extra nöjda med.

Uppgången bland portföljbolagen var bred och vi kan summera hela 10 innehav med en avkastning på dryga 100 %. Hexatronic sticker ut som portföljens vinnare med en

uppgång på 560 %. Stora bidrag till årets avkastning kom även från Note och New Wave.

- Hexatronic har lyckats väl med att kapitalisera på den strukturella tillväxten inom fiberutrullning. Förutom stark organisk tillväxt har man även gjort ett flertal värdeskapande förvärv under året.
- Kontraktstillverkaren Note har visat på en imponerande tillväxt tack vare en kundbas bestående av snabbväxande teknikbolag samtidigt som man lyckas hantera komponentbristen bättre än många konkurrenter.
- New Wave har blivit en osannolik coronavinnare då man trots nedstängningar lyckas leverera några av sina bästa kvartal någonsin tack vare en imponerande kostnadskontroll.

Tro på bolag med stark strukturell tillväxtprofil

Vi har valt en tydlig inriktning mot små- och medelstora kvalitetsbolag. Tyngdpunkten ligger här på bolag med hög lönsamhet samt starka balansräkningar och kassaflöden. Vi sneglar väldigt lite på sammansättningen i index. Alla bolag i portföljen är där på egna meriter, oavsett indexvikt eller sektortillhörlighet. Vi ser att det är svårt att tajma skiften i marknaden och är därför väldigt försiktiga med allt för cykliska bolag. En stor del av bolagsanalysen läggs i stället på att hitta attraktivt värderade bolag där vi även ser en stark strukturell tillväxtprofil. Storleksmässigt har huvuddelen av innehaven ett marknadsvärde på 100-2000 miljoner euro. Detta segment är extra intressant då vi ser att det här går att hitta en stor del underanalyserade bolag som dessutom är attraktivt värderade.

Goda möjligheter för fortsatta framgångar

Vi har en fortsatt stark tro på att kvalitetsbolag över tid kommer leda till en överavkastning mot börsen samtidigt som risknivån i portföljen blir lägre. Följande områden ser vi som särskilt intressanta:

- Vi fokuserar på att hitta bolag som har en underliggande affär som understöds av starka trender och som gör kompletterande förvärv för att stärka sin ställning ytterligare. Inom denna kategori återfinns några av fondens största innehav som vi även ägt sedan fondstart. Här kan nämnas Embracer, Note, Hexatronic, Bufab och Crayon, men även nya innehav som Purmo Group och Viva Wine Group.
- Inom medicinteknik ser vi att det är möjligt att hitta ett antal bolag med kombinationen av höga bruttomarginaler och en stark marknadsposition som dessutom verkar på en marknad som karakteriseras av stark tillväxt. Det finns dessutom ett stort uppdämt behov inom sjukvården då nästan allt fokus under året lagts på Covid-19. Inom ramen för detta område har vi för tillfället innehav i Elekta, Sedana Medical och Photocure.
- Försäljningen av elbilar har verkligen tagit fart under det senaste året. Vi ser att den starka tillväxten kommer fortsätta och att detta är en av de intressantaste megatrenderna under kommande decennier. En vinnare inom detta område är norska Zaptec som tillverkar laddare till elbilar. Vi har även en position i Eways som tillhandahåller tjänster för laddinfrastruktur. ■

Notera att alla investeringar i fonder innebär en risk. Historisk utveckling är ingen garanti för framtida avkastning. Värdet på en fond, och den avkastning som genereras, kan både öka och minska i värde och en investerare kan förlora hela eller delar av det insatta kapitalet.

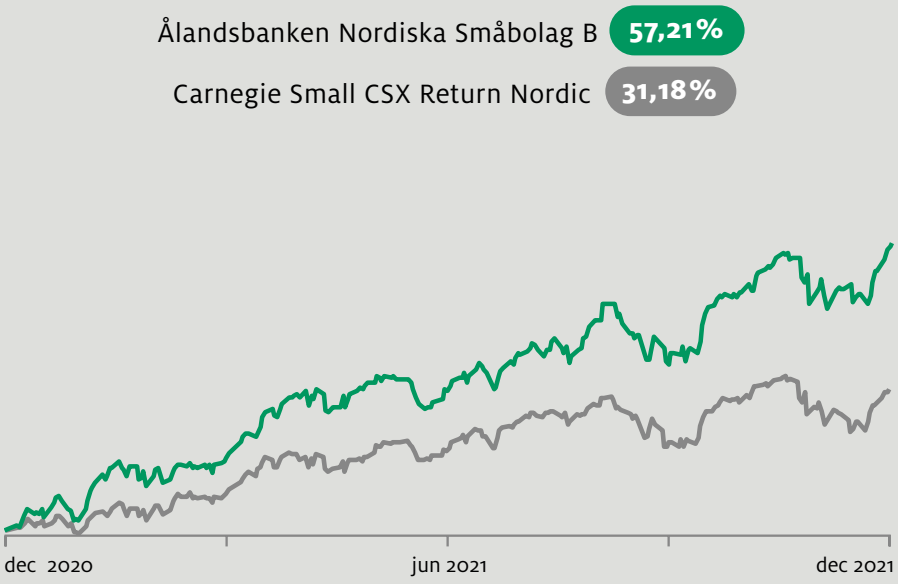

Jämförelseindex: Carnegie Small CSX Return Nordic GR EUR. Grafen för Ålandsbanken Nordiska Småbolag visar fondens kursutveckling inklusive utdelning, avgifter och transaktionskostnader (30.12.2020 – 30.12.2021). Historisk utveckling är ingen garanti för framtida avkastning. De pengar som placeras i fonden kan både öka och minska i värde och det är inte säkert att du får tillbaka hela det insatta kapitalet. För fullständig information se faktablad, prospekt och förhandsinformation på www.alandsbanken.ax.

* KÄLLA: SUOMEN SIJOITUSTUTKIMUS

Vindkraft – framtidens energikälla

Text: **Jenny Ruda** Foto: **Nicholas Doherty** on Unsplash

Samhället står just nu inför en stor energiomställning när fossil energi måste fasas ut och ersättas av hållbara alternativ. Användningen av fossila energikällor bör minskas kraftigt, vilket kräver stora investeringar i storskalig utveckling av förnybar energi. Vindkraft, som är en utsläppsfri, förnybar energikälla som inte bidrar till den globala uppvärmningen, är ett av de snabbast växande energislagen i världen.

Vindkraft har människan använt sig av lika länge som vi har kunnat sätta upp segel i vinden. I över 2000 år har vindkraftdrivna maskiner använts bland annat för att driva kvarnar, pumpar och segelfartyg. Vindkraftens historia börjar dock egentligen långt innan antiken, men det var först under antiken som man började använda sig av vinden för att få mekanisk kraft. Till exempel använde man vindkraft till bevattning i det babyloniska riket. Europas första vindkvarnar byggdes i slutet av 1100-talet. Vind var en av de viktigaste energikällorna ända fram till slutet av 1800-talet, varefter andra energikällor började ta över vindens roll som den viktigaste energikällan. Av de nordiska länderna har både Sverige och Danmark redan i slutet av 1800- och i början av 1900-talet använt vindkraft för att producera el lokalt. På den finska landsbygden och speciellt på svenskspråkiga orter

har man använt vindkvarnar för att producera energi och pumpa vatten. I dag används vindkraft huvudsakligen för elproduktion.

Hur produceras vindel?

Vindens rörelseenergi omvandlas till energi med hjälp av vindturbinernas roterande vingblad. Varje vindkraftverk har tre blad med en längd av omkring 80 meter och som är fastsatta i en så kallad turbinaxel. Bladens rotation startar sedan i sin tur igång en generator som producerar energi. För att det ska fungera och för att bladen överhuvudtaget ska börja snurra, krävs det att det blåser minst 3 m/s. Den maximala effekten nås då det blåser runt 13 m/s. Man skulle kunna tro att den senaste tidens alla stormar varit bra, men faktum är att vindkraftverken stängs av helt och hållet vid hård blåst för att på så sätt förhindra alla former av slitage.

Vindkraftverken grupperas ofta i så kallade vindkraftparker, som sedan placeras antingen på land, vid kusterna eller ute på öppet hav. De allra mest gynnsamma förutsättningarna kan man hitta vid kusterna, uppe på högre höjder eller en bit ut i havet. Ungefär 60–70 procent av vindelen produceras under årets sex kallaste månader. Under vintermånaderna blåser det avsevärt mycket mer och luftens densitet är högre, och därmed får man då ut mer energi från samma luftvolym. Idag är kapaciteten i Finlands största anläggningar över 5 MW. I framtiden kommer enskilda vindkraftverk att växa, särskilt de som byggs till havs, så att anläggningarnas kapacitet kan bli långt över 10 MW.

Vindkraft – viktigaste källan till förnybar energi

Trots en kraftig energieffektivisering inom olika sektorer, såsom bättre isolerade byggnader, energieffektiv stadsplanering och smartare industriella processer, bedöms elförbrukningen öka rejält i Finland de kommande årtiondena, allt eftersom fossila bränslen inom industri-, transport- och uppvärmningssektorn ersätts med el. En omfattande elektrifiering av Finlands ekonomi uppskattas öka elbehovet med mer än en femtedel fram till 2035. Fram till 2050 uppskattar man att den årliga elförbrukningen i Finland kommer att fördubblas från den nuvarande nivån.

För att Finlands klimatmål ska kunna nås på ett kostnadseffektivt sätt, krävs att fossila bränslen ersätts med rent producerad elektricitet inom industri, trafik och uppvärmning. Vindkraft, som är Europas snabbast växande energiproduktionsform, spelar en betydande roll för att klimatmålen ska kunna uppnås. El som produceras med vindkraft ger inga utsläpp till luft, mark eller vatten. I hur hög grad användningen av vindkraft påverkar utsläppen av växthusgaser beror på den elproduktionskapacitet som vindkraften ersätter. Elproduktionsanläggningarna drivs enligt driftskostnaderna; när el produceras med vindkraft ersätter den bränslefria vindkraften dyrare former av elproduktion. Med andra ord är vindkraft dessutom det billigaste sättet att täcka merparten av behovet av ren elektricitet.

Vindkraft spelar en betydande roll för att klimatmålen ska kunna uppnås.

Tahkoluoto är den enda befintliga havsbaserade vindkraftparken i Finland: 10 st vindkraftverk med en kapacitet på 4,2 MW, total effekt på 42 MW
Årlig produktion 0.16 TWh (terawattimmar)

Det näst största havsbaserade vindkraftsprojektet under utveckling i Finland, Halla utanför Uleåborg och Brahestad: 160 st vindkraftverk
Årlig produktion 12 TWh

Dogger Bank (Storbrittanien), världens största havsbaserade vindkraftsprojekt under uppbyggnad:
270 turbiner, total kapacitet på 3600 MW
Årlig produktion 18 TWh

Olkiluoto 3 kärnkraftverket:
Kapacitet 1600 MW
Årlig produktion ca 13 TWh

Ålandsbanken Fondbolag och OX2:s gemensamma Noatun-projekt: 250 vindkraftverk med en kapacitet på 20 MW, total kapacitet 5000 MW
Årlig produktion 20 TWh

Havsvindkraft ett bra alternativ

Havsvindkraft är en typ av vindkraftverk som ligger i havsområden, där förhållandena är lämpliga för vindkraftsproduktion. Vindarna är i allmänhet kraftigare och jämnare till havs än på land. Ett havsbaserat vindkraftverk producerar betydligt mer än ett landbaserat vindkraftverk. Detta beror på att vindförhållandena är ungefär 25 % bättre till havs än på land, tack vare de större turbiner som används till havs. Ute till havs finns heller ingen terräng som stör vindens rörelse och därför behöver inte vindkraftstornen byggas lika höga som på land, vilket är en ekonomisk fördel. De flesta havsbaserade vindkraftverk byggs i grundare havsområden, vilket gör det lättare att förankra vindkraftverkets fundament på havsbotten. Bottniska viken lämpar sig särskilt väl för detta, eftersom området till stor del är mycket grunt.

I november 2021 ingick Ålandsbanken Fondbolag och vindkraftsbolaget OX2 en ömsesidig avsiktsförklaring för utvecklingen av ett havsbaserat vindkraftsprojekt – Noatun – söder om Åland. Projektet bidrar till att uppfylla Ålands, Finlands och Sveriges klimatmål samtidigt som det medför lokal nytta till Åland såsom arbetstillfällen, infrastruktur och utbildning. OX2 är utvecklare av projektet fram tills att det är färdigställt, medan Ålandsbanken Fondbolag fungerar som långsiktig delägare via fonder. För att finansiera bygget planerar bolaget att locka investerare, också från närområdet. Projektet ger även investerare i närområdet möjlighet att investera i utvecklingen av projektet. Av de vindkraftsparker som har sålts i Finland har majoriteten gått till utländska ägare och därmed också den ekonomiska nyttan av vindkraftsproduktionen.

Projekt Noatun, som fått sitt namn efter havs- och väderguden Njords hemvist i nordisk mytologi, är i en tidig projektfas. För grönt ljus krävs tillstånd av bland andra Ålands landskapsregering. En möjlig installation kan ske 2030. Färdigställt kan det bestå av cirka 250 vindkraftverk som ger 20 TWh per år, vilket motsvarar den årliga elförbrukning för omkring 4 miljoner hushåll. Projektet omfattar förutom en havsbaserad vindpark en nätlösning för distribution av el till Åland, Sverige, Finland eller Estland. ■

Källa: *www.tuulivoimayhdistys.fi, Sitra, www.vattenfall.fi. www.vindkraften.se*

Peter Wiklöf
HAR ORDET

EN STRID FÖR VÅRA VÄSTERLÄNDSKA VÄRDERINGAR PÅGÅR I UKRAINA

När vi äntligen började se slutet av en pandemi som hållit världen i sitt grepp under två år så får vi nu uppleva en ny humanitär katastrof, denna gång i Ukraina. Det är inte slumpen som startar bekymren utan det är Rysslands ledare Vladimir Putin som bestämt sig för att Ukrainas befolkning inte fritt ska få välja vilken väg de i framtiden vill vandra.

Putin håller Ryssland i ett järngrepp tillsammans med sin ledande elit. Vi har tidigare sett honom rädda Syriens diktator, Bashar al-Assad, kvar vid makten genom militära ingripanden då Syriens befolkning reste sig mot honom. Nyligen räddade han Vitrysslands diktator, Aljaksandr Lukasjenko, kvar vid makten genom att sända ryska trupper till undsättning då befolkningen började kräva demokrati. Dessutom kom Putin lindrigt undan med att annektera Krimhalvön från Ukraina år 2014.

Gång på gång har Putin lärt sig att han med militära medel kan ta det han vill ha och hjälpa de som lovar honom evig lojalitet. Han har lärt sig att västvärlden är svag och splittrad. Västvärlden består av demokratier där den politiska ledningen drar sig för att fatta beslut som påverkar den egna befolkningen på ett negativt sätt. Detta har Putin lärt sig utnyttja maximalt.

Denna gång är det annorlunda. Västvärlden svalde Syrien, Vitryssland och Krim men nu rör det sig om ett land med en befolkning på 44 miljoner invånare och som till ytan är det största landet som är helt och hållet beläget i Europa. Dessutom kan ingen längre tro att Putins aptit skulle stanna vid Ukraina om han lyckas ytterligare en gång.

Det är svårt att inte bli kraftigt känslomässigt berörd av det som nu händer i Ukraina. Dessa känslor är berättigade och de utgör grunden för att våra demokratier i väst inte ännu en gång ska vika undan. I allt detta elände finner jag det uppmuntrande att se att Putin de facto lyckats med det han inte trodde var möjligt, att ena en splittrad västvärld som nu unisont står upp för Ukraina. Vi sänder inte soldater men vi inför sanktioner vars omfattning vi aldrig tidigare skådat. Både Finland och Sverige lovar både humanitär och militär utrustning till Ukraina. Det har vi heller inte tidigare sett. Putins Ryssland kommer att isoleras på ett sätt som påminner om Nordkorea eller Venezuela.

Den direkta påverkan på oss i Ålandsbanken av denna strid är begränsad då vi inte har några verksamheter i Ryssland eller Ukraina. Våra placeringar för egen räkning eller där vi hjälper våra kunder är också i det närmaste obefintliga inom dessa länder.

Det som därmed initialt påverkar oss mest är oron på världens aktie-, ränte- och valutamarknader. Vi ser även att störningarna på internet ökar, vilket kan påverka våra kunders möjlighet att komma åt mobil- och internetbanken. Detta är inte något som enbart riktas mot Ålandsbanken utan det pågår ett omfattande cyberkrig där ute. Vi ska nog vara beredda på fortsatta störningar och vi jobbar kontinuerligt på att förbättra våra skyddsåtgärder.

Ålandsbanken stöder Ukraina och dess befolkning genom pengar till humanitär hjälp. Vi försöker även att underlätta för de privatpersoner och organisationer som bidrar med hjälp.
På samma sätt som jag kunde berätta under pandemin så kan jag även nu vara tydlig med att Ålandsbanken står stark även under denna konflikt. Putin kommer denna gång att förlora. Problemet är att det ännu kan ta förhållandevis lång tid och befolkningen i Ukraina får betala ett synnerligen högt pris för denna strid. Vi behöver alla stå upp för Ukraina då denna strid handlar om mer än några markområden.

Hälsningar
Peter

25.3.2022

ÅLANDSBANKEN

ÅLANDSBANKEN ABP

HUVUDKONTOR:
Nygatan 2, Mariehamn
Åland
Telefon + 358 204 29 011 (växel)
www.alandsbanken.fi

AFFÄRSOMRÅDET FINLAND
Direktör Anne-Maria Salonius
Telefon 020 429 3401
anne-maria.salonius@alandsbanken.fi

Private Banking
Chef Nina Laakkonen
020 429 3662
nina.laakkonen@alandsbanken.fi

Premium Banking
Chef Maarit Vesala
020 429 3601
maarit.vesala@alandsbanken.fi

Helsingfors
Bulevarden 3
Georgsgatan 9 A, våning 3

Pargas
Köpmansgatan 24

Tammerfors
Hämeenkatu 4, våning 6

Uleåborg
Kyrkogatan 17 B

Vasa
Hovrättsesplanaden 11

Åbo
Hansakvarteret, Eriksgatan 17

Innehållet i denna trycksak utgör allmän information och inte finansiell rådgivning till enskild person. Även om Ålandsbanken har strävat efter att verifiera informationen kan det inte garanteras att denna i alla avseenden är korrekt, fullständig eller rättvisande. Informationen tar inte hänsyn till enskild persons specifika ekonomiska eller skattemässiga situation. Finansiell rådgivning bör sökas från kvalificerad rådgivare innan någon konkret transaktion genomförs eller handling vidtas. Alla prognoser är förenade med osäkerhet och det faktiska utfallet kan bli ett annat än prognosen. Värdet på finansiella instrument kan variera och reduceras och för vissa även bli negativt. Ålandsbanken friskriver sig från ansvar för samtliga skador och förluster, såväl direkta som indirekta, som kan uppstå i anledning av informationen. Informationen är skyddad av upphovsrätt och får inte utan Ålandsbankens tillstånd kopieras, distribueras eller publiceras. Tvister i anledning av informationen ska prövas enligt finsk rätt av finsk domstol exklusivt.

Posti Oy

Posti Green

ÖSTERSJÖPROJEKTET
BALTICSEAPROJECT
ITÄMERIPROJEKTI

NU PUBLICERAR VI ÅRETS FINANSIERINGSBESLUT!

Östersjöprojektet delar ut 550 000 €

Med hjälp av Östersjöprojektet arbetar vi för ett friskare hav genom att finansiera goda idéer och öka kännedomen om Östersjöns tillstånd. Hittills har vi donerat 3 800 000 euro till förmån för miljön.

Bekanta dig med årets finansierade projekt genom länkarna nedan.

Skanna mig eller
www.alandsbanken.fi/sv/blog/op

Vi går vår egen väg

ÅLANDSBANKEN